
TOIMINTAKERTOMUS

2013–2014

Asema & tehtävät

- Opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijaelin
- Tukee ja palkitsee tiedon julkistamista
- Edistää tiedon käyttöä yhteiskunnassa

Valtion-palkinnot

Myönnetään tieteellisen, taiteellisen ja teknologisen tiedonvälityksen alan tiedonjulkistamistyöstä, joka lisää kansalaisten tietämystä ja yhteiskunnallista keskustelua

Yhteiskunta-vastuu

- Tieteen ja tutkimuksen yhteiskunnallinen vuorovaikutus
- Kansalaisten luottamus tieteeseen
- Kansallinen tietokulttuuri kansainvälisessä ympäristössä

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan toimintakertomus 1.6.2013–31.5.2014

Neuvottelukunnan asema valtionhallinnossa ja tehtävät	4
Henkilöstö ja hallinto	4
Neuvottelukunnan jäsenet 1.6.2012–31.5.2015	5
Tiedonjulkistamisen valtionpalkinnot	5
Valtionpalkinnot vuonna 2014	6
Tiedonjulkistamisen kohdeapurahat	10
Apurahat vuonna 2014	10
Kirjastojen ostotukijärjestelmä	10
Tieteen ja tutkimuksen yhteiskunnallinen vuorovaikutus ja yhteiskuntavastuu	11
Kansalaisten tiedonsaanti ja osallisuus tiedon tuottamisessa	11
Yhteistyö eettisten neuvottelukuntien kanssa	13
Kansainvälinen toiminta	13
Suomen koulutus-, tutkimus- ja innovaatiotoiminta, Research.fi	14
Muu tiedottaminen	14
Liite: Tilastotietoa tiedonjulkistamisen apurahoista	15

Neuvottelukunnan asema valtionhallinnossa ja tehtävät

TIEDONJULKISTAMISEN NEUVOTTELUKUNTA on opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijaelin, joka seuraa tieteen, taiteen ja tekniikan eri alojen saavutuksia Suomessa ja ulkomailla sekä muun kansallisen ja kansainvälisen tiedon kehitystä. Asiantuntijaelimenä neuvottelukunnan vaikutus ulottuu ministeriön ja tieteen organisaatioiden tavoitteisiin ja toimintaan.

Neuvottelukunta on asetettu valtioneuvoston päätöksellä 13.1.1972. Neuvottelukunnan tehtäviä määrittää päätöksen lisäksi Tiede ja yhteiskunta -työryhmän muistio (opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2004:28) ja sen jatkokyönä laadittu opetusministeriön toimenpideohjelma (29.11.2007) sekä tietokirjallisuuden osalta Tiina Käkelä-Puumalan selvitykset ja kehittämisehdotukset (opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2012:14 ja 2012:15). Lisäksi neuvottelukunta on määrittänyt tehtäväkuvaansa laatimassaan toimenpideohjelmassa *Tiede kuuluu kaikille! Tiedeviesticinän kansallinen toimenpideohjelma* (Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan julkaisuja 1/2013).

Neuvottelukunnan on tulosneuvotteluissa ja erillisissä päätöksissä asetettu seuraavat tehtävät:

- ① Tehdä opetusministeriölle esityksiä ja aloitteita eri tavoista edistää tiedon levittämistä maassamme, antaa lausuntoja toimialaansa liittyvistä kysymyksistä ja herättää keskustelua alan kysymyksistä
- ② Tehdä vuosittain opetus- ja kulttuuri-ministeriölle ehdotus tiedonjulkistamisen valtionpalkintojen jakamiseksi
- ③ Myöntää tiedonjulkistamisen kohdeapurahat
- ④ Laatia tietokirjallisuuden osalta laadukkaan vähälevikkisen kirjallisuuden kirjastojen ostotukiesitys
- ⑤ Tehdä tutkimuksia ja selvityksiä tiedonjulkistamisen alueelta

- ⑥ Koordinoida Suomen koulutus-, tutkimus- ja innovaatiotoimintaa esittelevää portaalia, → www.research.fi
- ⑦ Edistää EU:n tutkimus- ja innovaatiotoiminnan puiteohjelman Horisontti 2020 ja Eurooppalaisen tutkimusalueen (ERA) tavoitteiden toteutumista
- ⑧ Edistää tiedeviesticinän ja tietokirjoittamisen koulutusta
- ⑨ Suorittaa opetus- ja kulttuuriministeriön antamat muut tehtävät.

HENKILÖSTÖ JA HALLINTO

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan toimisto sijaitsee Tieteellisten seurain valtuuskunnan yhteydessä. Sen pysyvään henkilökuntaan kuuluvat pääsihteeri ja yhteinen avustaja Tutkimuseettisen neuvottelukunnan kanssa.

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan hallinnoimat toimintaan tarkoitetut määrärahat jakautuvat kahteen kokonaisuuteen. Neuvottelukunnan määrärahat opetus- ja kulttuuriministeriössä ovat määräraha tiedonjulkistamisen kohdeapurahoihin ja tiedonjulkistamisen valtionpalkintoihin (Tieteen ja yhteiskunnan vuorovaikutuksen edistäminen). Neuvottelukunnan toimintamenot, palkkakulut ja toimiston kulut ovat osa ministeriön myöntämää Tieteellisten seurain valtuuskunnan toimintamäärärahaa. Näiden lisäksi neuvottelukunnalla voi olla erillistä hankerahoitusta.

Toimivuotena neuvottelukunnan pääsihteerinä toimi FT **Reetta Kettunen**. Kettusen vuoroteltuvapaan sijaisena toimi FL **Simo Kyllönen** 1.2.–30.6.2013. Neuvottelukunnan vs. avustajana toimi FM **Anna Rauhala** (1.8.2011–31.8.2013) vakituisen avustajan toimivapaan ajan. FM **Terhi Tarkiainen** palasi toimeensa 26.8.2013. Viestintäsuunnittelijana toimi **Satu Mattila** (15.4.–14.7.2013) ja tunti-

työläisenä **Eetu Niemi** (3.–23.12.2013).

Toukokuussa 2014 käynnistettiin neuvottelukuntien avustajan toimenkuvan kehittäminen sisältämään enenevässä määrin neuvottelukuntien tehtäväalan asiantuntijatyötä sekä tiedotus-työtä. Tässä yhteydessä nimike *avustaja* muutettiin suunnittelijaksi. Työn muutokset ja avustavan työn organisointi osana TSV:n neuvottelukunnille tarjoamia palveluita jatkuvat vuosien 2014–2015 aikana.

NEUVOTTELUKUNNAN JÄSENET 1.6.2012–31.5.2015

Tiedonjulkistamisen neuvottelukuntaan kuuluu puheenjohtaja ja kymmenen jäsentä, jotka opetus- ja kulttuuriministeriö nimittää kolmeksi vuodeksi kerrallaan kuultuaan Suomen Akatemiaa, Taiteen edistämiskeskusta sekä alan keskeisiä järjestöjä.

Puheenjohtaja

Akateemikko, dekaani RISTO NIEMINEN,
Aalto-yliopiston teknillinen korkeakoulu

Varapuheenjohtaja

Tuottaja, FT KATJA BARGUM, Yle

Jäsenet

Toimittaja ANNA-LIISA HAAVIKKO,
Suomen Journalistiliitto
Johtaja PIRJO HIIDENMAA,
Helsingin yliopisto
Professori PENTTI HUOVINEN,
Turun yliopisto
Professori HELENA HURME,
Åbo Akademi
Professori ERKKI KARVONEN,
Oulun yliopisto
Dosentti SARI KARTTUNEN,
Cupore
Professori KIMMO KATAJALA,
Itä-Suomen yliopisto
Toimittaja RAILI LEINO,
Tekniikka ja talous -lehti
Dosentti LARS LUNDSTEN,
Arcada

Kokoukset

Kuluneen toimivuoden aikana 1.6.2013 – 31.5.2014 neuvottelukunta kokoontui kahdeksan kertaa, joista kaksi kokousta oli sähköpostitse käytyjä verkkokokouksia.

Neuvottelukunta muodostaa tarvittaessa työryhmiä valmistelevaan käsiteltävänä olevia asioita neuvottelukunnan päätettäväksi. Toimivuonna toimi

TIEDONJULKISTAMISEN VALTIONPALKINNOT MYÖNNETÄÄN TIETEELLISEN, TAITEELLISEN JA TEKNOLOGISEN TIEDONVÄLITYKSEN ALALLA TEHDYSTÄ MERKITTÄVÄSTÄ TIEDONJULKISTAMISTYÖSTÄ

apurahatyöryhmä, johon kuuluivat **Risto Nieminen**, **Katja Bargum**, **Pirjo Hiidenmaa** ja **Kimmo Katajala**, valmisti esityksen vuoden tiedonjulkistamisen apurahoista.

TIEDONJULKISTAMISEN VALTIONPALKINNOT

Tiedonjulkistamisen valtionpalkinnot ovat neuvottelukunnan julkisuudessa näkyvin toimintamuoto. Valtiovallan osoittamalla tunnustuksella on erityinen merkitys ja asema suomalaisten tiedonvälityksen palkintojen joukossa. Palkintoa arvostetaan myös siksi, että palkintoesityksen tekijä on riippumaton, eri alojen tunnustetuista asiantuntijoista koostuva neuvottelukunta.

Tiedonjulkistamisen valtionpalkinnot myönnetään tieteellisen, taiteellisen ja teknologisen tiedonvälityksen alalla tehdystä merkittävästä tiedonjulkistamistyöstä, joka on lisännyt kansalaisten tietämystä ja antanut virikkeitä yhteiskunnalliselle keskustelulle. Palkinto myönnetään ajankohdasta tiedonjulkistamistyöstä, jonka tuote voi olla korkeatasoinen tietoteos tai muu tietotuote. Palkinto voidaan myöntää myös esimerkillisestä, pitkäjänteisestä ja monimuotoisesta tiedonjulkistamistyöstä. Palkinnot myönnetään tekijälle tai työryhmälle. Erityisen ansioituneesta ja pitkäaikaisesta työstä voidaan myöntää tiedonjulkistamisen elämäntyöpalkinto. Palkintoa ei myönnetä suppeille asiantuntijapiireille tarkoitetuista tieteilisistä julkaisuista tai suppean yleisön oppimateriaalien tuottamisesta.

Palkinnot myöntää opetus- ja kulttuuriministeriö Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan esityksestä. Ne jaetaan vuosittain syyskuussa.

Palkinnot vuonna 2014

Esityksiä palkinnon saajiksi pyydetään kustantajilta, alan järjestöiltä ja muilta tahoilta. Saatujen esitysten määrä on viime vuosina kasvanut. Vuoden 2014 käsittelyyn saapui neljättä sataa esitystä. Näiden lisäksi sekä neuvottelukunnan jäsenet että pääsihteeri voivat tuoda omat esityksensä palkintokäsittelyyn.

Vuonna 2014 jaettiin yhteensä 8 palkintoa:

HEIKKI YLIKANGAS,
emeritusprofessori

Elämäntyöpalkinto: professori emeritus Heikki Ylikangas historian alalla tehdystä merkittävästä tiedonjulkistamistyöstä

Emeritusprofessori **Heikki Ylikangas** (s. 6.11.1937, Ylihärmä) on kansallisesti ja kansainvälisesti tunnetuimpia suomalaisia pitkän linjan historioitsijoita. Ylikankaan tieteellinen tuotanto käsittää 21 monografiaa, lukuisia toimitettuja teoksia ja kymmeniä artikkeleita. Tutkimusten ja tietokirjojen lisäksi Heikki Ylikangas on tehnyt historiallista aiheista kahdeksan näytelmää, joita on esitetty mm. Kansallisteatterin näyttämöllä, ja myös kaksi historiallista romaania. Hän on jo vuosia ollut median ahkeraan käyttämä historiaan liittyvien aiheiden asiantuntija niin televisiossa, radiossa kuin lehdistössäkin.

Ylikankaalla on taito tarttua sellaisiin historian aiheisiin, jotka eivät jätä lukijoita kylmiksi. Rohkeasti hän on käsitellyt Suomen kansakunnan menneisyyden monia kipupisteitä: nuijasotaa, vuoden 1918 sisällissotaa, toisen maailmansodan ratkaisuvaiheita Suomessa. Hän kirjoittaa teoksensa niin, että kuka tahansa lukevasta yleisöstä, koulutustaustasta riippumatta, on voinut niihin tarttua. Ylikankaan teokset eivät koskaan ole kuivia selvytyksiä aiheestaan vaan niillä on aina sanottavaa oman aikansa lukijalle. Ylikankaan teoksia onkin luettu ja niistä on keskusteltu paljon.

Käsitellessään monia Suomen historian taittekohtia ovat Ylikankaan teokset aina herättäneet vilkasta keskustelua. Sitä on käyty historiantutkijoiden ammatillisilla foorumeilla, mutta

myös sanomalehdistössä ja televisiossa. Monesti kiivaaksikin äitynyt väittely Ylikankaan teosten ympärillä on pakottanut siihen osallistuneet ja myös sitä seuranneet perehtymään näihin aiheisiin, muodostamaan oman mielipiteensä käsitellyistä asioista. Huolimatta siitä, mihin tutkikohtaan keskustelija tai keskustelun seuraaja on linnoittautunut, ei kukaan voi kiistää sitä, että nämä keskustelut ovat lisänneet suomalaisten tuntemusta historian tutkimuksessa esiintyvistä eri näkemyksistä.

Edellä kuvatuista syistä Heikki Ylikangas on merkittävämpiä yksittäisiä tutkijoita, jotka viimeisten 40 vuoden aikana ovat levittäneet historiatietoisuutta suuren yleisön keskuuteen. Siksi Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta haluaa nyt palkita hänet elämäntyöstään tiedonjulkistajana.

TAPIO MARKKANEN,
professori
HEIKKI OJA, professori
PER-EDVIN PERSSON,
professori

Professori Tapio Markkanen, professori Heikki Oja ja professori Per-Edvin Persson Tiedekeskus Heurekan toiminnan perustamisesta ja vakiinnuttamisesta kansalliseksi instituutioksi ja kansainvälisesti merkittäväksi tiedekeskukseksi

Neljännesvuosisata sitten (28.4.1989) ovensa avannut Tiedekeskus Heureka on tieteen kvartaalin aikana kehittynyt kansalliseksi tiedeviestinnän instituutioksi ja kansainvälisesti erittäin arvostetuksi tiedekeskukseksi. Vuositasolla Heurekassa käy noin 285 000 kävijää, joista arviolta 6–10 % on ulkomaalaisia. Näyttelyjen kansainvälisen vaihtotoiminnan ansiosta Heurekan näyttelyitä on nähnyt yhteensä lähes 24 miljoonaa henkeä. Näistä 70 % on nähnyt näyttelyn maamme rajojen ulkopuolella.

Vuorovaikutteisten näyttelyiden lisäksi Heurekan ohjelmistoon kuuluvat erilaiset tapahtumat ja tilaisuudet, tiedeleireistä tiedesirkukseen ja -luentoihin. Heureka levittäytyy myös rakennuksensa ulkopuolelle. Kävijäkokemus jatkuu ulkonäyttelyalueella, jossa tiede, taide ja luonto kivinäyttelyn ja havupuuarboretumin muodossa tervehtivät kävijää ja muistuttavat luonnon ja kulttuurin yhteisestä historiasta ja kiertokulusta. Uusinta uutta on liikkuva pop-up-näyttely, *Heureka Shābāng!*

Heurekan toiminnasta vastaavat osaavat asiantuntijat ja vapaaehtoiset innoittajat. Heurekassa on korkeatasoinen ”hyvä fiilis ja tekemisen meininki”,

jota ei saavuteta hokkuspokkus-tempuilla vaan hoksaavalla tiedeviestinnällä.

Heurekan 25-vuotisjuhlavuotena on korkea aika muistaa Tiedekeskuksen syntyyn ja sen toiminnan vakiinnuttamiseen ja kehittämiseen liittyviä henkilöitä. Professori **Tapio Markkanen**, professori **Heikki Oja** ja professori **Per-Edvin Perssonin** työ ansaitsee tulla palkituksi. He asettivat ne toiminnan suuntaviivat, joiden ansiosta Heureka on noussut maailman mittakaavassa merkittäväksi tiedekeskukseksi.

Heurekan juhlavuotta synkensi tieto Heurekan syntyyn keskeisesti vaikuttaneen filosofian tohtori Hannu I. Miettisen kuolemasta. Nyt jaettava valtionpalkinto korostaa myös Hannu I. Miettisen muistoa ja perintöä Heurekan yhä jatkuvassa tarinassa.

PASI HEIKURA, toimittaja
KAISA PULAKKA, toimittaja
PERTTI YLIKOJOLA, tuottaja

Toimittaja Pasi Heikura, toimittaja Kaisa Pulakka ja tuottaja Pertti Ylikojola radio-ohjelmasta Aristoteleen kantapää

Aristoteleen kantapää -ohjelma esittelee kansantajuisesti ja innostuneesti ajantasaista kielelliseen viestintään liittyvää tutkimusta ja toimii nykyaikaisen kielenhuollon välineenä. Ohjelmaa on lähetetty Yle Radio 1:ssä vuodesta 2006 lähtien, ja se on kehittynyt kestäväksi ja vaikuttavaksi osaksi Yleisradion ydintoimintaa. Ohjelman toimittajat **Pasi Heikura** ja **Kaisa Pulakka** sekä tuottaja **Pertti Ylikojola** ovat osoittaneet, että perinteisen julkisen palvelun radio-toimintaa voidaan jatkaa ja kehittää pitkäjänteisesti myös alati pinnallistuvassa mediamaisemassa.

Vuosien mittaan *Aristoteleen kantapäästä* on muovautunut asiantunteva välittäjä akateemisten kielentutkijoiden ja suuren yleisön välille. Ohjelma on myös onnistunut kehittämään tavan käsitellä suomen kieltä ilmiönä ilman kansalliskiihkoista kieli-paatosta tai ryppyotsaista kielipoliisimentaliteettia.

Aristoteleen kantapään saama laaja yleisöpalaute todistaa ohjelman puhuttelevan ja innostavan laajoja kuulijapiirejä. Ohjelma toteuttaa useita yleisradio-toiminnalle asetettuja päämääriä. Se perustuu tarpeeseen jakaa tutkimustietoa suomalaisille kielestä yleensä ja suomen kielestä erityisesti. Ohjelma tukee demokratiaa kyseenalaistamalla toimimattomia kielellisiä käytäntöjä ja pyrkii parantamaan julkisen keskustelun laatua kiinnittämällä huomiota esim. kapula-

kieleen. Lisäksi ohjelma toteuttaa julkisen palvelun klassista arvokkaan viihdyttämisen periaatetta.

Kansalaisten jatkuvan tiedonsaannin kannalta on myös merkittävää, että *Aristoteleen kantapään* vanhoja jaksoja on kuunneltavissa verkossa lähes kaksisataa.

JOHANNA HURTIG, tutkija,
yhteiskuntatieteiden tohtori

Tutkija, yhteiskuntatieteiden tohtori Johanna Hurtig teoksesta Taivaan taimet. Uskonollinen yhteisöllisyys ja väkivalta

Helsingin yliopiston tutkijatohtori **Johanna Hurtig** käsittelee kirjassaan *Taivaan taimet* vaikuttavasti lasten asemaa ja heihin kohdistuvaa väkivaltaa uskonollisessa yhteisössä. Teos perustuu tutkimukseen, jonka kohteena on vanhoillislestadiolainen liike. Hurtig on lestadiolaistaustainen sosiaalityön tutkija, jonka väitöskirja käsitteli lastensuojelua.

Tutkimuksen aineistona on liki 180 väkivaltaker-tomusta, joista valtaosassa oli kyse seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Tekijä löytyi yleensä perheenjäsen-ten tai muiden lähiomaisten joukosta tai muutoin uhrin arkiympäristöstä. Tekijällä oli usein uhiinsa auktoriteetti- tai kasvattaja-asema. Suo-mesta tapauksia kertyi yli 60 paikka-kunnalta, minkä lisäksi tutkijalle lähetettiin kertomuksia Ruot-sin ja Pohjois-Amerikan lesta-diolaisyhteisöistä. Kertojat olivat aikuisia, ja osa hyväk-sikäyttötapauksista oli kau-kaa menneisyydestä, osa muutaman vuoden takaa.

Tapauksia analysoides-saan Hurtig ei kiinnitä huomi-ota tekijän ja uhrin yksilöllisiin ominaisuuksiin vaan ympäröivän yhteisön rakenteellisiin ja kulttuuriisiin piirteisiin. Hän myös korostaa yhteisön vastuun näkökulmaa. Monet teoksessa esitetyistä huomi-oista ovat laajennettavissa koskemaan syrjittyjen asemaa muissakin yhteisöissä, kuten kouluissa, työpaikoilla tai harrastuspiireissä, saati etnisissä yhteisöissä, joihin synnyttään ja joissa kasvatetaan.

Hurtigin tutkimus sai aikaan laajaa julkista keskustelua jo ennen kuin se valmistui. Vanhoil-lislestadiolainen liike esitti lopulta kollektiivisen anteeksipyynnön ihmisille, jotka olivat joutuneet

**VALTIONPALKINNOT
OVAT NEUVOTTELU-
KUNNAN
JULKISUUDESSA
NÄKYVIN
TOIMINTAMUOTO**

lapsena liikkeen piirissä seksuaalisesti hyväksikäytetyiksi. Hurtig korostaa, että hyväksikäyttötapauksissa tarvitaan sekä juridista että yhteisöllistä käsittelyä. Hänen tavoitteenaan ei ole ollut liata vanhoillislestadiolaista liikettä vaan tervehdyttää sitä. *Taivaan taimet* sai myös Vuoden tiedekirja 2013 kunniamaininnan.

EERO HYVÖNEN,
professori

Professori Eero Hyvönen suomalaisen semanttisen webin kehittämisestä

Internetin tietosisällöt on yleensä esitetty muodossa, joka on tarkoitettu ihmisen eikä koneen tulokittavaksi. Esimerkiksi Googlen kaltainen hakukone ei ”ymmärrä” web-sivujen sisältöä, vaan ainoastaan taulukoi niiden sanoja ja tutkii sivujen välisiä linkkejä. Jos sivulla on sanat ”marja” ja ”pyhäjärvi” hakukone ei kykene erottamaan, onko sivu Marja Pyhäjärven kirjoittama vai kertooko se tällaisesta henkilöstä, vai onko kyse marjan poiminnasta Pyhäjärvi-nimisessä paikassa ja jos, niin mistä Suomen 49 Pyhäjärvi-nimisestä järvestä on kyse, tai mitä ”Marja” (henkilönnimi) ja ”järvi” (vesistötyyppi) ylipäänsä tarkoittavat ja mihin ne liittyvät jne.

Ongelman käytännölliseksi ratkaisumalliksi on rakentumassa semanttinen web. Sen voi mieltää nykyistä Internetiä täydentäväksi sisällölliseksi metatietokerrokseksi, jonka avulla voidaan kertoa hakukoneille sisältöjen merkitys. Tämä mahdollistaa sisällöllisesti yhteentoimivien järjestelmien kehittämisen ja uusien, ”älykkäiden” palveluiden toteuttamisen, tiedonsirpaleiden yhdistämisen sekä datan jalostamisen tiedoksi ja ymmärretyksi. Semanttinen web on metatiedolla rikastettu web.

Professori **Eero Hyvönen** johtaa Aalto-yliopiston mediatekniikan laitoksen semanttisen laskennan tutkimusryhmää. Hänen johdolla on vuonna 2003 alkaneessa hankkeessa kunnianhimoisesti kehitetty laaja, avoin perusta suomalaisen semanttisen webin infrastruktuurille. Tiedon indeksointi ja sisällönkuvaus tehdään ontologioiden avulla: ontologia on kuvaus käsitteistä ja käsitteiden välisistä suhteista, sovellusaluetta mallintava tietämysrakenne. Tätä kautta syntyvä semanttinen verkottuminen mahdollistaa eri lähteistä peräisin olevien tietojen yhdistelyn ja tietokoneella tehtävän päättelyn.

Semanttisen webin menetelmiä ja teknologiaa on testattu ja sovellettu useissa hankkeissa. Tällaisia ovat mm. kansainvälisesti ja kotimaassa palkittu MuseoSuomi-hanke, Yleisradio Oy:n yli kahden tuhannen videoleikkeen Orava-portaali ja Opintie. Kulttuurisampo-portaalin aineistona ovat esinekokelmien lisäksi muut suomalaiset kulttuurisisällöt – kuvataide, elokuvat, arkistomateriaali ja biografiat. TerveSuomi on Terveystietokeskuksen koordinoima laaja hanke terveystietojen hyödyntämiseksi. ONKI on kansallinen kirjastopalvelujen portaali. Uusimpiin sovelluksiin kuuluu mm. ornitologian harrastajien lintuhavaintojen yhdistäminen säätietoon.

Professori Eero Hyvönen on semanttisen tietojenkäsittelyn ja koneoppimisen kansainvälisesti tunnustettu pioneeri ja semanttisen webin rakentaja. Hänen johtamansa tutkimusryhmä on sekä kehittänyt uusia tiedonhakumenetelmiä että aktiivisesti edistänyt niiden käyttöönottoa. Laajassa julkaisutoiminnassa erottuu myös vahva panos tulosten tunnetuksi tekemiseen. Eero Hyvösen työn ansiosta suomalaisilla on käytössään yhä monipuolisempia ja luotettavampia välineitä digitaalisten tietoaaineistojen hyödyntämiseen.

JAN KÄHRE,
insinööri, tutkija
NORA KITINMÄKI,
kuvittaja

*Insinööri, tutkija Jan Kähre ja kuvittaja Nora Kitinmäki teoksesta *Detta är en bok! För smarta barn som vill veta mer än pappa om böcker**

”Kirja on vain vettä, ilmaa ja valoa”, kuuluu sitaatti kirjan takakannessa. Kirjoittaja ja kuvittaja ovat tehneet upeaa työtä julkaistessaan teoksen *Detta är en bok*. Kirja on suunnattu hieman vanhemmille lapsille, sen ikäisille, jotka eivät ole enää kiinnostuneita vain saduista. Tälle ikäryhmälle suunnattuja tietokirjoja on hämmästyttävän vähän. Teos onnistuu osaltaan paikkaamaan juuri tätä puutetta ja vieläpä kukkuramitoin. Liioittelematta voi sanoa, että kirja on lyömätön lajissaan niin sisällöltään, kieleltään kuin kuvitukseltaan. Se ei myöskään aliarvioi nuoria lukijoitaan, vaan pikemmin haastaa heidät.

Lukija oppii muun muassa, kuinka paperia valmistettiin ennen ja kuinka sitä tuotetaan nyt, miten selluloosa koostuu atomeista sekä millä tavalla kirjoja painetaan. Lisäksi opitaan uusia käsitteitä, kuten että viira tarkoittaa selluloosamas-

san kuivattamiseen käytettävää verkkoa ja että selluloosatehtaissa on kuorimarumpu.

Oppi ei kuitenkaan pääty tähän, vaan kirja välittää myös taitoja. Se opettaa kirjojen tekemiseen liittyviä valmiuksia, esimerkiksi kuinka paperia voi valmistaa kotona, miten mänty istutetaan, millä tavalla perunalla voi painaa (osa kirjan kuvista on painettu perunalla), kuinka kotona voi offsetpainaa, miten kirja sidotaan itse, millä tavalla kirjankansia voi valmistaa sekä paljon muuta.

Kirja jopa kuvailee oman alkuperänsä taustalla olevaa prosessia, ja lukija pääseeikin muun muassa vierailemaan erilaisissa yrityksissä, kuten kirjapainossa. Osa kirjan sivuista on painettu matalle paperille ja osa kiiltävälle, jotta ero olisi nähtävissä. Kirjailija tietenkin myös kuvailee, kuinka kiiltävää ja matta paperia saadaan aikaan. Teoksen ote on – tietoisesti tai ei – luonnontieteellinen. Ei olisi ihme, jos nuori lukija saisi kipinän puunjalostuskemiaan tai painoalalle.

Teos sisältää uutta tietoa myös aikuisemmalle lukijalle. Voi olla, että lahjaksi hankittu teos onkin ensin luettu aikuisen toimesta ennen sen luovuttamista saajalleen. Kirja pitäisi ehdottomasti kääntää useille kielille. Toivottavasti kirjailija ja kuvittaja paneutuvat jatkossa vastaavanlaisiin projekteihin, vaikkapa aiheeseen ”Tämä on juusto”.

MERVI LAAKSONEN,
biologi

*Biologi Mervi Laaksonen teoksesta *Susi**

Suden ja ihmisen pitkä yhteinen historia ei ole lieventänyt kohtaamisiin liittyvää dramatiikkaa. Susi on petoeläin, saalistaja, jonka maineeseen kietoutuu myyttejä mutta myös aiheetonta pelkoa.

Biologi **Mervi Laaksonen** teos *Susi* tarjoaa kiihкотonta tietoa eläinlajista Canis lupus, susi. Teos perustuu laajaan asiantuntemukseen ja tutkimuskirjallisuuteen ja kertoo perusasiat suden biologiasta ja käyttäytymisestä sekä suden kulttuurisesta asemasta. Se on myös luontokirja, jonka kuvitus tukee tekstin asiasisältöä ja houkuttaa lukemaan napakkaa tietopakettia. Teos tarjoaa lukijalleen matkan suden maailmaan ja suden kulttuurihistoriaan. Teoksen lukija oppii uutta ainakin kahdesta lajista: sudesta ja ihmisestä.

Esipuheessaan Laaksonen kehottaa katsomaan maailmaa suden silmin ja hyväksymään suden sellaisena kuin se on. Susi on peto, sillä jos sudet eivät

syö, laji kuolee. Suden luonnollinen elämäntapa aiheuttaa väistämättä ristiriitatilanteita, silloin kun saaliksi joutuu ihmisen kannalta hyödyllinen eläin. Vaikka Laaksonen ei peittele suden luontoa, hän osoittaa kuitenkin lukijalleen, että suteen liittyvät myyttiset pelot ovat ylimitoitettuja.

Laaksonen ei inhimillistä sutta eikä lietsota susi-vihaa: hän tarkastelee eläintä ja siihen liittyviä yhteiskunnallisia ilmiötä rauhallisesti.

Tietokirjailija Laaksonen osoittaa myös ymmärtävänsä, ettei tieto ole koskaan täysin ”irrallista ja puhdasta” vaan tietoa aina tulkitaan ympäröivän todellisuuden kautta. Hänen tärkeä viestinsä susikeskusteluun on se, että keskustelijoiden tulee ymmärtää paremmin taustalla olevia syitä, jotka johtavat erilaisiin asenteisiin sutta kohtaan.

SAMI SILLANPÄÄ,
toimittaja

*Toimittaja Sami Sillanpää teoksesta *Kiinalainen rakkaustarina. Kahden toisinajattelijan elämä salaisen poliisin varjossa**

Helsingin Sanomien ulkomaantoimituksen esimies **Sami Sillanpää** (s. 1974) asui Kiinassa kirjeenvaihtajana vuosina 2003 – 2008. Hän kiersi kyliä ja kaupunkeja juttumatkoilla. Modernisoituvan ja taloudellisesti kehittyvän maan julkisivun takaa työntyä esiin totalitaristinen vallankäyttö. Sillanpää päätti, että ymmärtääkseen Kiinaa hänen oli perehdyttävä salaisuuksiin, joita se piilotteli.

Sami Sillanpää tutustui toisinajattelija Hu Jiaan ja hänen vaimoonsa Zeng Jinyaniin. Hu Jia on toiminut ympäristöliikkeessä, Kiinan demokratialiikkeessä ja puolustanut AIDSin uhreja. Jian on itse joutunut puolustamaan ihmisoikeustyötään tuomarien edessä ja istunut mielipiteidensä vuoksi vankilassa.

Sami Sillanpää seurasi Hu Jian ja Zeng Jinyanin arkea lähietäisyydeltä vuosia. Parin elämästä syntyi karu ja koruton rakkaustarina, jossa intiimejä ja yksityisiä hetkiä on jakamassa salainen poliisi. Kiinalainen rakkaustarina kertoo ihmisistä, jotka puolustavat ihmisoikeuksia, mutta menettävät omat oikeutensa. Perhe murenee pala palalta, kun vauvastakin tulee vanki omaan kotiinsa.

Kiinalainen rakkaustarina pohjautuu laajaan haastatteluaineistoon ja dokumentteihin. Kahden ihmisen kohtalot laajenevat perhetarinoiksi ja kuvaukseksi Kiinan kansantasavallan historiasta.

Jos kirja olisi kaunokirjallinen teos, se olisi epäuskottava, sillä fiktiossa kaikkia näitä Sillanpään kuvaamia hirveyksiä ei voisi tapahtua yhdelle perheelle monen sukupolven aikana.

Sami Sillanpää ulkomaantoimittajana on ansiokkaasti raportoinut ja kertonut tarkasti havainnoiden politiikasta ja taloudesta tuoden esiin arjen tason, jolla hän on konkretisoinut monet ongelmat. Hän kirjoittaa tarinallisesti ja taitavasti vieden lukijan maailmaan, joka ei ole miellyttävä, mutta josta meidän pitäisi tietää enemmän.

TIEDONJULKISTAMISEN KOHDEAPURAHAT

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta myöntää tiedonjulkistamisen kohdeapurahoja yksityisille henkilöille tai ryhmille (ei yhteisöille tai yhdistyksille) tiedonjulkistamista palvelevan työsuunnitelman toteuttamiseen lähinnä luovan työn korvauksina. Kysymykseen tulevat tietoa popularisoivat kirjat, radio- ja TV-ohjelmat, lehtiartikkelit, sähköisessä muodossa julkaistavat tietotuotteet tai muut tietotuotteet.

Haettavana on myös puolivuotisia apurahoja. Ne mahdollistavat tietokirjailijoiden ja muiden tiedontuottajien ammattimaisen paneutumisen työhön määrääjäksi.

Tiedonjulkistamisen apurahoja voidaan hakea myös tiedonjulkistamista edistävään koulutukseen, tieteen ja taiteen rajapintahankkeisiin sekä vuorovaikutteisia yhteistoimintamuotoja toteuttaviin hankkeisiin. Näitä apurahoja voivat hakea yksityiset henkilöt ja yhteisöt, ja niillä voidaan kattaa myös kuluja.

Kaunokirjalliset kohteet, oppikirjat, tieteelliset tutkimukset tai käännökset eivät kuulu apurahoituksen piiriin.

APURAHAT VUONNA 2014

Vuonna 2014 tiedonjulkistamisen apurahoina jaettiin 290 000 euroa (edellisenä vuonna 270 000 euroa). Ensimmäistä kertaa jaettiin apurahoitusta uusien tiedonjulkistamis- ja yhteistoimintamuotojen pilotointiin, erityisesti tiedon siirtymisen tutkijakunnan ja päätöksenteon välillä, tieteen ja taiteen rajapinnalla liikkuvien hankkeiden tukemiseen ja tiedekasvatuksen tueksi. Uusia apurahoja kutsutaan apurahoiksi yhteistoimintamalleille. Haki-

joina voivat olla yksityiset henkilöt ja yhteisöt, ja myönnoistä voidaan kattaa perusteltuja teknisluonteisia kuluja. Apurahoitusta vuorovaikutushankkeille oli jaettavana 30 000 euroa, apurahoihin varatun määräraha kasvun verran.

Uudentyyppisiä rahoitettavia hankkeita olisi-
vat muun muassa:

- tieteen kummitoiminta ja siihen liittyvä koulutus
- tutkivat työpajat ja muu osallistava toiminta sekä niihin liittyvän aineiston laatimiseen ja julkaisemiseen liittyvät kulut
- tiedeteatterin tukeminen sekä näyttelytoiminnan tukeminen
- tiedonjulkistamisen ja tiedeviestinnän koulutuksen kulut
- sekä muut innovatiiviset ja osallistavat yhteistoimintamuodot.

Neuvottelukunnalle saapui ennätysmäärä hakemuksia, yhteensä 329 hakemusta (edellisenä vuonna 190 hakemusta). Haetun rahoituksen yhteismäärä oli yli 2 070 000 euroa. Neuvottelukunta tuki yhteensä 64 hakemusta. Yhdelletoista henkilölle myönnettiin puolen vuoden työskentelyapuraha (10 000 €).

Taulukkoaineisto:

- Apurahamyönnot 2014. Taulukko 2 sivulla 15.
- Tilastotietoa apurahoista 2007–2014. Taulukko 3 sivulla 25.

KIRJASTOJEN OSTOTUKIJÄRJESTELMÄ

Kirjastojen ostotukijärjestelmä on opetus- ja kulttuuriministeriön vuosittain kuntien kirjastoille myöntämä ostotuki. Vuonna 2014 vähälevikkisen laatukirjallisuuden ostotukeen myönnetty määräraha oli 835 000 euroa. Ostotuen piiriin kuulu-
vat kaikki Suomen kunnat Ahvenanmaan kuntia lukuun ottamatta. Kirjastot saavat ostotukilistat, joihin on koottu vähälevikkisinä pidettäviä, laadukkaiksi katsottuja nimikkeitä, jotka ovat pääsääntöisesti ilmestyneet edellisenä vuonna ja joita kirjastot voivat tilata tukisummalla.

Kirjaston ostotuki on kirjallisuuden tukimuoto. Nimikkeiden formaatti voi olla muu kuin painettu kirja, kuten viittomakielinen kirjallisuus tai äänikirjat, mutta kyse on nimenomaan kirjallisuudesta. Oppikirjat, sanakirjat ja tieteelliset tutkimukset ovat tukimuodon ulkopuolella.

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta laatii esityksen opetus- ja kulttuuriministeriölle ostotukilistan tietokirjoista ja valtion kirjallisuustoimi-

Kirjastojen ostotuki 2013 | taulukko 1

TAULUKKON ON KOOTTU KIRJASTOJEN OSTOTUKILISTAN TEOSTEN TILATTAVINA OLLEET TEOKSET RYHMITTÄIN SEKÄ TILAUSMÄÄRÄT. TILAUSKERTOJA OLI KOLME. ENSIMMÄINEN JA TOINEN TILAUSKERTA ON KOOTTU YHTEN, KOLMAS NS. LISÄMÄÄRÄRAHATILAUS ERIKSEEN. TILAUSLISTOILLA OLI VAIN KUSTANTAJILTA SAATAVILLA OLEVAT TEOKSET. LÄHDE: BTJ FINLAND OY. TILITYS VALTIONAVUSTUSPÄÄTÖS OKM/40/623/2013 24.4.2013. KIRJALLISUUDEN OSTOTUKI. KUNNANKIRJASTOJEN HANKKIMAT NIMEKKEET.

	1. JA 2. TILAUS NIMIKKEITÄ	TILATTU	LISÄMÄÄRÄRAHA NIMIKKEITÄ	TILATTU	TILATTU YHTEENSÄ
Kaunokirjallisuus	417	11 545	50	99	11 644
Lasten ja nuorten kaunokirjallisuus	152	17 166	82	358	17 524
Tietokirjallisuus	358	12 307	64	140	12 447
Lasten ja nuorten tietokirjallisuus	29	2 500	18	84	2 584
Isotekstiset Äänikirjat	5	1 647	5	70	1 717
Selkokirjat	88	1 807	12	16	1 823
Viittomakieli Saamelainen kirjallisuus	2	6			6
Dvd	6	28			28
Yhteensä:	1 057	47 006	231	767	47 773

kunta kaunokirjallisuudesta. Opetus- ja kulttuuri-
ministeriön hyväksymä vuoden 2013 ostotukilista
on julkaistu BTJ-kirjastopalvelun verkkosivuilla
→ www.btj.fi/btj-yrityksena/btjratkaisu-on-tiedos-samme/ostotukikirjat/.

TIETEEN JA TUTKIMUKSEN YHTEISKUNNALLINEN VUOROVAIKUTUS JA YHTEISKUNTAVASTUU

Kansalaisten tiedonsaanti ja osallisuus tiedon tuottamisessa

Neuvottelukunta järjestää seminaareja ja tapahtumia, jotka käsittelevät tiedonjulkistamiseen liittyviä ajankohtaisia kysymyksiä. Seminaarit toteu-

tetaan pääasiallisesti yhteistyössä strategisten kumppanien kanssa.

Neuvottelukunnan järjestämien tapahtumien tarkemmat ohjelmatiedot ja esitykset julkaistaan neuvottelukunnan verkkosivuilla.

TIETOKIRJA.FI

TIETOKIRJA.FI-tapahtuma on tietokirjallisuuden nimikkotapahtuma, jossa tietokirjallisuuden koko kirjo, lukijat ja tietokirjailijat kohtaavat. Tietokirja.fi-tapahtumat järjestävät yhteistyössä Tietokirjallisuuden edistämiskeskus, FILI - Suomen kirjallisuuden tiedotuskeskus, Suomen Kirjasäätiön tietokirjarahasto, Suomen Kustannusyhdistys, Suomen tiedekustantajien liitto ry, Suomen tietokirjailijat ry, Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta ja Tieteellisten seurain valtuuskunta.

NEUVOTTELUKUNTA JÄRJESTÄÄ SEMINAAREJA JA TAPAHTUMIA JOTKA KÄSITTELEVÄT TIEDONJULKISTAMISEEN LIITTYVIÄ AJANKOHTAISIA KYSYMYKSIÄ.

Joka toinen vuosi järjestettävä, kaksipäiväinen TIETOKIRJA.FI-tapahtuma oli Helsingissä 28.–29.8.2013. Mukana olivat muun muassa suositut ohjelmanumerot Elämäni tietokirjat ja Miten minusta tuli tietokirjailija sekä Tietokirjaraati, joka arvioi viisi ajankohtaista tietokirjaa.

Lisäksi TIETOKIRJA.FI oli mukana seuraavissa tapahtumissa:

- Vanhan kirjallisuuden päivillä Sastamalassa 28.6.2013
- SuomiAreenalla Porissa 16.–19.7.2013
- Volter Kilpi Kustavissa –kirjallisuusviikolla 19.7.2013
- TIETOKIRJA.FI-etkot Kansallisteatterin lava-klubilla 26.8.2013
- Turun kirjamessuilla 4.–6.10.2013
- Helsingin kirjamessuilla 25–27.10.2013
- Lahden tiedepäivässä 12.11.2013
- Educa-messuilla Helsingissä 24.–25.1.2014
- Tietokirjailijailta 3.2.2014 Sellon kirjastossa Espoossa
- Tiedon jano -kiertueella Kuopiossa 28.–29.3.2014

TURUN KIRJAMESSUT 2013 Vuoden 2013 teemana oli Somero. Pääsihteeri Kettunen somerolaisten kirjailijoiden hellässä syyleilyssä.

Tiedonjulkistamisen ja tiedejulkaisemisen tulevaisuutta pohdittiin myös Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran seminaarissa 1.4.2014 *Tieteellisen tiedon levittäminen ja arviointi*, jossa neuvottelukunnan puheenjohtaja, akateemikko Nieminen käytti puheenvuoron *Tieteellinen julkaiseminen: paineet ja pedot*.

Tiede kuuluu kaikille!

Vuoden 2013 tiedonjulkistamisen valtionpalkintojen jaon yhteydessä 24.9.2013 järjestettiin seminaari *Tiede kuuluu kaikille!* → tjnk.fi/fi/arkisto/seminaari-tiede-kuuluu-kaikille-2492013-säätytalo-helsinki. Seminaarin aiheet käsittelivät neuvottelukunnan laatimaa julkaisua *Tiede kuuluu kaikille. Kansallinen tiedeviestinnän toimenpideohjelma* → www.tjnk.fi/sites/tjnk.fi/files/tiede-kuuluu-kaikille.pdf. Teemoina olivat elinikäinen tiedekasvatus, tiedekeskusten merkitys sekä miten yhteiskunnallista vuorovaikutusta tulisi arvioida ja palkita.

Turun tiede- ja kirjamessut 2013

Neuvottelukunta on yksi Turun kirjamessujen perustajayhteisöistä ja osallistuu vuosittain tapahtumaan omalla osastollaan ja ohjelmallaan. Messuille on tuotettu myös oheisohjelmaa yhteistyössä sidosryhmien kanssa.

Neuvottelukunnan pääsihteeri on kirjamessujen päätoimikunnan puheenjohtaja.

Eduskuntalaitos oli näyttävästi läsnä Turun kirjamessuilla säännöllisen valtiopäivätoiminnan 150-vuotisjuhlavuoden merkeissä. Pääsihteeri Kettunen keskusteli Eduskunnan kirjaston johtavan tietoasiantuntijan **Timo Turjan** kanssa kansanedustajien suosikkikirjailijoista *Mekin olemme lukee neet joitakin kirjoja – suomalaisen politiikan tärkeimmät kirjat 1917-lavaohjelmassa* (pe 4.10.2013).

Sunnuntaina 6.10.2013 järjestetyssä paneelissa *Miksi ihmeessä lähtisin teatteriin tai konserttiin?! Kulttuurin kulutustottumukset ajan murroksessa – kiihtuvatko klassiset taiteet?* keskustelivat Samppalinan Kesäteatterin johtaja **Heikki Sankari**, Turun musiikkijuhlien toiminnanjohtaja **Liisa Ketomäki** ja pääsihteeri Kettunen.

Neuvottelukunnalla oli messuosasto, jossa esiteltiin vuoden 2013 tiedonjulkistamisen valtionpalkinnon saajat. Lisäksi osastolla kerättiin ehdotuksia valtionpalkinnon saajiksi.

Helsingin kirjamessut 2013

Neuvottelukunta osallistui Tiedotori-tapahtuman järjestämiseen. Tiedotori-hanketta koordinoivat TSV:n julkaisupalvelut ja Tieteen päivät yhteistyössä Aalto-yliopiston Helsingin yliopiston, Hel-

AVOIN SUOMI 2014 Messut järjestettiin 15. – 16.9.2014 Wanhassa Satamassa.

singin yliopiston Avoimen yliopiston, Maanpuolustuskorkeakoulun, Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran, Suomen Akatemian, Suomen tiedetoimittajain liiton, Tiedekeskus Heurekan, Tieteen kieli – Vetenskapens språk -projektin ja Tutkaksen kanssa.

Avoin Suomi

Pääsihteeri Kettunen nimettiin valtioneuvoston kanslian Avoin Suomi -messuhankkeen ohjaus- ja projektiryhmän jäseneksi (1.2.–30.10.2014).

→ www.avoin suomi2014.fi

YHTEISTYÖ EETTISTEN NEUVOTTELUKUNTIEN KANSSA

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta osallistui aktiivisesti kansallisten eettisten neuvottelukuntien yhteistyöverkon toimintaan. Yhteistyö vahvistaa suomalaista tutkimusetiikan kenttää, sillä tiedonjulkistamisen etiikka on osa tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan kiinnostuksen kohteita ja vastuualueita. Esimerkiksi tiedon luotettavuuteen ja tiedon hyödyntämiseen liittyvät kysymykset ovat osa hyvän tiedonjulkistamisen käytäntöjä.

Etiikan päivä

Etiikan päivä on Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ja Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan sekä muiden eettisten neuvottelukuntien yhdessä järjestämä vuotuinen tutkimuksen etiikkaa käsittelevä tapahtuma. Vuoden 2014 aiheena oli *Tiede, etiikka, politiikka*. Etiikan päivä järjestettiin 18.3.2014 Tieteiden talolla Helsingissä.

Päivään osallistui lähes 200 tieteen etiikasta kiinnostunutta tutkijaa, viestijää, toimittajaa ja virkamiestä. Lisäksi seminaarin verkkolähetyksessä ja -taltiointi tavoitti yleisöä myös Suomen rajojen ulkopuolelta. Pääpuhujana oli Euroopan komission

puheenjohtajan tieteellinen neuvonantaja, professori **Anne Glover**.

Yhteenvedoartikkeli Etiikan päivästä on luettavissa verkossa samoin kuin päivän ohjelma ja osa esityksistä → www.etiikanpaiva.fi/2014.

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

Tiede yhteiskunnassa ja EU:n tutkimuksen puiteohjelma

Tutkimuksen 7. puiteohjelmassa (2007–2013) tieteen ja yhteiskunnan vuorovaikutusta tukevaa erityisohjelmaa nimitetään Tiede yhteiskunnassa -ohjelmaksi. Neuvottelukunnan pääsihteeri toimi Suomen Akatemian tukiryhmän jäsenenä ja erityisohjelman toisena kansallisena yhteyshenkilönä (SiS NCP).

EU-rahoitteiset hankkeet

Neuvottelukunta osallistui EU-rahoitteisen SiS.net-hankkeeseen (1.11.2011 – 30.6.2014). Pääsihteeri oli työpaketin Mobilization vetäjä.

SiS.net oli Tiede yhteiskunnassa -ohjelman kansallisten yhteyshenkilöiden verkostohanke, joka lisäsi tietoisuutta puiteohjelmasta. Hanke edisti tieteen ja tutkimuksen ja yhteiskunnan vuorovaikutusta ja vastuullista tutkimus ja innovaatiotoimintaa. Hanke varmisti (”lobbasi”) myös samankaltaisen rahoitusohjelman jatkumisen Horisontti 2020 -ohjelmassa.

WCSJ–World Conference of Science Journalists

Tiedetoimittajain maailmanliiton konferenssi *Science Journalism. Critical Questioning in the Public Sphere*, järjestettiin Helsingissä 24.–28.6.2013.

Konferenssiin osallistui 775 osallistujaa 73 eri maasta. Ohjelman puhujina ja sessioiden tuottajina toimi yli 200 henkeä. Konferenssiohjelma koostui 12 pre-konferenssi työpajasta, seitsemästä pääluennosta, 47 ohjelmakokonaisuudesta, viidestä lounasluennosta, kuudesta lehdistötilaisuudesta ja yhdeksästä konferenssin jälkeisestä asiantuntijaretkestä. Konferenssin tukijoina ja näytteilleasettajina toimi 50 organisaatiota.

Yhteenvedo konferenssista on julkaistu Tiedetoimittaja-lehden erikoisnumerossa 3/2013 → www.tiedetoimittajat.fi/tiedetoimittaja-32013/ ja loppuraportti → www.tiedetoimittajat.fi/tiedostot/WCSJ2013_Final_Report.pdf.

Pääsihteeri Kettunen oli WCSJ2013:n järjestelytoimikunnan varapuheenjohtaja. Kettunen toimi myös konferenssin sponsoritoimikunnassa sekä vastasi ohjelman viimeistelystä. Neuvottelukun-

nan jäsen, professori **Erkki Karvonen** oli konferenssin ohjelmatoimikunnan varapuheenjohtaja.

Konferenssin julkilausuma korosti tiedejournalismin vastuuta ihmiskunnan suurten ongelmien tieteellis–teknisten ratkaisujen vaikutusten yhteiskunnallisessa arvioinnissa. Julkilausuma korosti myös avoimuuden merkitystä ja toimittajien sananvapauden puolustamista. → www.wcsj2013.org/2013/06/final-conference-statement/.

Addeto–Tutkimusta ja tietoa Ruotsista ja Suomesta

Nettiportaali Addeto tarjoaa tietoa ja erityisesti humanististen ja yhteiskuntatieteiden tutkimustuloksia Suomesta ja Ruotsista. Sivusto sisältää digitalisoituja versioita aiemmin julkaistuista keskeisistä kirjoista ja artikkeleista ja uutisia kulttuurista, taloudesta ja yhteiskunnasta. Lisäksi sivustolle on koottu haastatteluista, seminaareista ja reportaaseista tehtyjä videotallenteita.

Pääsihteeri Kettunen on Addeton ohjausryhmän varapuheenjohtaja.

Muu kansainvälinen toiminta

Neuvottelukunta tukee toiminnallaan Suomen Unesco-toimikunnan linjauksia.

Pääsihteeri Kettunen on Suomen Unesco-toimikunnan jäsen (11.10.2012–31.12.2014). Hän on myös Tiedeakatemiain neuvottelukunnan sihteeröimän Unescon tiedeohjelmien kansallisen koordinaatio-ryhmän jäsen ja edusti Unesco-toimikuntaa Suomen Geopark-toimikunnan järjestäytymisessä. Pääsihteeri Kettunen osallistui Suomen valtuuskunnan asiantuntijajäsenenä Unescon yleiskokouksen 37. istuntoon Pariisissa (SC Commission: Luonnontieteet ja SHS Commission: yhteiskunta- ja humanistiset tieteet, istunnot 12.11.–6.11.2013).

RESEARCH.FI Neuvottelukunta koordinoi tieteen ja teknologian verkkotietopalvelua.

NordForsk-seminaari tutkimusetiikasta ja tiedeviestinnästä

Pääsihteeri Kettunen oli kutsuttuna puhujana 9.4.2014 Oslossa järjestetyssä seminaarissa *Research Integrity procedures and professional research ethics review processes in the Nordic countries – A Landscape Analysis*. Kettunen puhui aiheesta Science Communication and Research Integrity.

SUOMEN KOULUTUS-, TUTKIMUS- JA INNOVAATIOTOIMINTA, RESEARCH.FI

Neuvottelukunta koordinoi Suomen tieteen ja teknologian verkkotietopalvelua, → www.research.fi. Opetusministeriö asetti 19.4.2010 Research.fi-yhteistyöryhmän ja kutsui pääsihteeri Kettusen sen puheenjohtajaksi. Yhteistyöryhmä esitti opetus- ja kulttuuriministeriölle 2011, että Suomen tieteen ja teknologian tietopalvelu Research.fi:n sisältöä ja teknistä toteutusta uudistetaan seuraavasti: Uudistettu palvelu kuvaa suomalaisen koulutus-, tutkimus- ja innovaatiojärjestelmää (KTI) ja kokoaa yhteen näiden alojen keskeisen indikaattoritiedon. Uusimistyön yhteydessä palvelu siirretään toimimaan Tieteellisten seurain valtuuskunnassa ja päätoimittajuus osoitetaan Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnalle.

Uusittu palvelu julkistettiin syksyllä 2013. Research.fi-yhteistyön ja palvelun kehittämisen kulmakivinä ovat edelleen perushaasteet: kenelle palvelu suunnataan ja miten turvataan yhtäältä sisällöntuottajien osallistumismotiivi ja tarpeelliset resurssit sekä toisaalta palvelun aktiivisen teknisen kehittämisen ja oman päivittyvän uutistutannon resurssit?

MUU TIEDOTTAMINEN

Neuvottelukunnan uutiset ja tiedotteet julkaistaan verkossa → www.tjnk.fi, Twitter: @tiedonjulk.

Neuvottelukunta laati ensimmäisen työsuunitelman sosiaalisen median käytöstä ja aloitti sen käytön tiedotustystyössä.

**UUSITTU
RESEARCH.FI-PALVELU
JULKISTETTIIN
SYKSYLLÄ 2013**

Tiedonjulkistamisen apurahat | taulukko 2

TAULUKKON ON KOOTTU TIEDONJULKISTAMISEN APURAHAMYÖNNÖT VUONNA 2014.

TIEDONJULKISTAMISEN NEUVOTTELUKUNTA JAKOI 290 000 EUROA TIEDON JULKISTAMISTA ERI MEDIOISSA EDISTÄVIIN HANKKEISIIN. NEUVOTTELUKUNNALLE SAAPUI 329 HAKEMUSTA. HAETUN RAHOITUKSEN YHTEISMÄÄRÄ OLI YLI 2 070 000 EUROA. NEUVOTTELUKUNTA TUKI YHTEENSÄ 64 HAKEMUSTA. YHDELLETOISTA HENKILÖLLE MYÖNNETTIIN PUOLEN VUODEN TYÖSKENTELYPURAHAA (10 000 €). KYMMENEN APURAHANSAAJAA EI HALUA TIETOJAAN JULKAISTAVAN VERKOSSA.

SAAJA	HANKE	HANKKEEN JULKINEN KUVAUS	MÄÄRÄ, EUROA
ALANNE, SOILIKKI MARIA	Lukutaidon päivän Tampereen tapahtuma	"Tieto lisää osallisuutta" - Lukutaidon päivän tapahtuma 8.9.Tapahtumassa korostetaan kehitysvammaisten henkilöiden oikeutta lukutaitoon ja sen saavuttamiseksi tarvittavaan tukeen. Lukutaito lisää tietoa ja tieto lisää osallisuutta! YK:n Lukutaidon päivän tapahtuman tavoitteena on esitellä lukemista ja tiedon saantia helpottavia tekniikoita ja apuvälineitä.	5 000
AUTIO, PANU MATIAS	Futsalkirja	Futsalkirja esittelee suomalaisille lajin nimeltä futsal. Mies kirjan takana on Suomen ensimmäinen futsalammattilainen ja maajoukkueen kapteeni Panu Autio. Futsalkirja perehtyy lajin historiaan, -sääntöihin ja -erityispiirteisiin. Autio paneutuu erityisesti suomifutsalin menneisyyteen ja nykyisyyteen ja peilaa sitä kokemuksiinsa kansainvälisiltä kentiltä. Teos syventyy niin ikään pelin taktisiin ulottuvuuksiin ja kansainvälisiin trendeihin, minkä ansiosta sitä voi käyttää myös valmennusoppaana.	3 500
BJÖRKLUND, KARL TOM	Kivikaudesta keskiaikaan, mammuteista maan matoihin	Työn tavoitteena on luoda piirroksin ja maalauksin toteutettu sähköinen kuvasto, jonka tarkoitus on palvella laajaa yleisöä biologian opettajista historian harrastajiin. Kuvaston aiheina ovat eri aikakaudet ja niiden merkitys kulttuurimme kehitykseen, sekä ympäristöön liittyvät ajankohtaiset kysymykset kuten ilmastonmuutoksen ja sen vaikutusten torjuminen ja sekä luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen.	10 000
HANSKA, JARI	Eduskunta III – teatteria politiikasta	Eduskunta-teatteritrilogia käsittelee suomalaista parlamentarismia ja yhteiskunnan rakenteita niin, että ne tulevat kiinnostaviksi ja ymmärrettäviksi maallikollekin. Keskiössä ovat henkilöt ja vallankäyttäjät mutta heitä tarkempaa on selittää yhteiskunnan rakenteet ja se, mitä tapahtuu julkisuuden ulottumattomissa. Eduskunta III on trilogian viimeinen osa ja edeltäjiensä synteesi. Onko demokratia kuollut vai ainoastaan kuopattu?	2 000

Tiedonjulkistamisen apurahat | taulukko 2

SAAJA	HANKE	HANKKEEN JULKINEN KUVAUUS	MÄÄRÄ, EUROA
HEIMO, RIIITA HELENA	Änkytys, tietokirja änkytyksestä (työnimi)	Hanke sisältää kirjan Änkytys (työnimi) ensimmäisen version kirjoittamisen. Kirja on ensimmäinen suomenkielinen änkytystä kattavasti käsittelevä tietokirja. Kirjassa vastataan änkytyksestä usein esitettyihin kysymyksiin ja se sisältää yleistajuisia puheen sujuvuuden hallinnan harjoituksia. Kirja on tarkoitettu kaikille änkytyksestä kiinnostuneille ja se soveltuu myös ammattikäyttöön työssään erikäisiä änkyttäviä ihmisiä kohtaaville henkilöille ja asiantuntijoille.	3 500
HEINONEN, MAARIT INKERI	Sata suomalaista omenaa tietokirjan kirjoittamiseen	Suomalaisten omenan paikallislajikkeiden syntä ja alkuperää tutkiva hanke on herättänyt valtavaa kiinnostusta. Tietokirja ' Sata suomalaista omenaa' vastaa tähän kansalaisten omenatiedon tarpeeseen. Tietokirja on suunnattu kotipuutarhureille ja alan harrastajille. Kirjan tunnistekuvien avulla voi tehdä lajiketunnistuksia itse. Kirja hyödyttää myös ammatillaisia, kuten omenanviljelijöitä, taimistoja ja taimikauppiaita sekä kasvinjalostajia. Tietokirja ilmestyy jouluna 2015.	5 000
HOLMALAHTI, TUOMO KUISMA	Nuorena henkirikoksen tehneiden haastattelukirja	Nuorena henkirikoksen tehneiden haastattelukirjassani pohdin haastattelujen kautta yksilöpsykologisia ja yhteiskunnallisia syitä nuorten väkivaltaan sekä koulusurmiin.	6 000
HÄKKILÄ MAKKONEN, MERJA	Yleiskielellä kirjoitettu tietokirja suomalaisesta maisemasta.	Nuorena henkirikoksen tehneiden haastattelukirjassani pohdin haastattelujen kautta yksilöpsykologisia ja yhteiskunnallisia syitä nuorten väkivaltaan sekä koulusurmiin.	10 000
HÄKKINEN, ARI ESA ILMARI	Meri joka katosi, luontodokumentti Merenkurkun maailmanperintökohteesta	Dokumenttielokuva Suomen ainoasta UNESCON maailmanperitöluettelon luontokohteesta, Merenkurkun saaristoalueesta, sen omintakeisesta ja ainutlaatuisesta luontoympäristöstä sekä niistä jääkauden aikaansaamista geologisista ilmiöistä, jotka yhä hyvin konkreettisella tavalla vaikuttavat alueen lajistoon ja maisemaan.	2 000
JAUHIAINEN, PETRI JUHANI	Puolen hehtaarin metsä -valokuvakirja pihapiirin ja lähimetsän luonnosta	Puolen hehtaarin metsä kertoo luontokuvin ja humoristisin tarinoin pihapiirin ja lähimetsän luonnosta. Kirja ohjaa löytämään luonnon läheltä omasta pihasta ja metsästä ja innostaa arjen luontokokemuksiin ja niistä iloitsemiseen. Erityisesti lapsille ja nuorille suunnatun kirjan tarinat sisältävät tietoa eläimistä, linnuista ja kasveista sekä ympäristön yksityiskohdista. Valokuvien yhteyteen kootut tekniset tiedot antavat vinkkejä eri-ikäisille luontokuvauksen harrastajille.	2 800
JOLKKONEN, JUUKKA TAPIO	Animaation avulla aivoverenkiertohäiriöt tutuksi	Käsikirjoitus aivoverenkiertohäiriöiden ennaltaehkäisystä, akuutista hoidosta ja kuntoutuksesta tutkimuksen, potilaan ja omaisen näkökulmasta katsottuna.	3 500

SAAJA	HANKE	HANKKEEN JULKINEN KUVAUUS	MÄÄRÄ, EUROA
KAARTINEN, MARTTI KAARLO ILMARI	G. J. Ramstedtin maailma	Dokumenttiprojekti kielitieteilijä ja diplomaatti G. J. Ramstedtin vuosista Mongoliassa ja Japanissa.	1 750
KALHA, HARRI SAKARI	Sukupuolen sotkijat: kumouksellisia naisia ja mieskuvia 1900-luvun alusta	1900-luvun alun teollista valokuvakulttuuria käsittelevä kirja, jossa tarkastellaan normatiivisten sukupuoli-ihanteiden historiallista murtumakohtaa. Aineisto asettaa luutuneen käsityksen 1900-luvun alun "viktoriaanista" ihanteista kriittiseen valoon. Keskeinen kysymys on, minkälaisia itseilmaisun ja nautinnon muotoja postikortteina laajasti levinneisiin kuviin liittyi: olivatko suositut kuvat vain heterokuluttajille tehtäytua pikkutuhmaa hassuttelua, vai toimivatko ne identiteettiäpeilinä orastaville seksuaali- ja sukupuolivähemmistöille?	10 000
KANERVA, MIKA MARKUS	Näyttöön perustuvaa politiikkaa – käyttäytymistieteet päättäjien apuna	Ensimmäiset kokeilut käyttäytymistieteiden järjestelmällisestä hyödyntämisestä yhteiskuntapolitiikassa tehtiin maailmalla viime vuosikymmenen lopulla. Hankkeen tavoitteena on esitellä tätä uutta perustellun politiikanteon toimintatapaa Suomessa ja kouluttaa suomalaisia päätöksentekijöitä ja vaikuttajia sen mahdollisuuksista yhteiskunnallisten toimenpiteiden suunnittelun tukena korkealaatuisen kansainvälisen seminaarin ja työpajojen muodossa.	7 800
KARJALAINEN, SAMI JUHANI	Tietokirja vesihyönteisistä (Rantojen hyönteiset)	Hyönteiset ovat hyvin runsaita ja monimuotoisia, mutta tunnemme ne huonosti, ja niitä pidetään lähinnä kiusankappaleina. Tämä kirja esittelee toisen puolen hyönteisistä. Kirja kertoo rantojen hyönteisten hämmästyttävästä elämästä tekstin ja valokuvien avulla. Kirja paljastaa kuinka uskottoman hienoja hyönteisiä elää lähiympäristössämme, kuten mökin rannassa, ja houkuttelee tutustumaan niihin paremmin. Kirja soveltuu luontokuvien ystävälle tai mökkiläiselle, joka haluaa tutustua lähiympäristönsä eläinmaailmaan.	3 500
KEKÄLÄINEN, TIINA	Taiteilijan matkassa – Juho Rissanen sanoin ja kuvin (työnimi)	Taiteilijan matkassa on lapsille ja nuorille suunnattu taide- ja tietokirja Juho Rissanen elämästä ja taiteesta. Samalla se on opas kuvataiteen tarkasteluun taidenäyttelyssä. Pienimmille suunnatussa kuvakirjaosiossa kerrotaan sadun keinoin taiteilijasta ja hänen tuotannostaan. Isommille esitellään Juho Rissanen elämää ja taidetta mielenkiintoisesti korkealaatuisin teoskuvin ja syventävin faktatiedoin. Kirjan pedagoginen osio innostaa ja ohjaa havainnoimaan kuvataidetta yleisemminkin.	10 000
KINNANEN, HILMA RIIITA	Sata suomalaista omenaa -tietokirjan kirjoittamiseen	Suomalaisten omenan paikallislajikkeiden syntä ja alkuperää tutkiva hanke on herättänyt valtavaa kiinnostusta. Tietokirja ' Sata suomalaista omenaa' vastaa tähän kansalaisten omenatiedon tarpeeseen. Tietokirja on suunnattu kotipuutarhureille ja alan harrastajille. Kirjan tunnistekuvien avulla voi tehdä lajiketunnistuksia itse. Kirja hyödyttää myös ammatillaisia, kuten omenanviljelijöitä, taimistoja ja taimikauppiaita sekä kasvinjalostajia. Tietokirja ilmestyy jouluna 2015.	5 000

Tiedonjulkistamisen apurahat | taulukko 2

SAAJA	HANKE	HANKKEEN JULKINEN KUVAUUS	MÄÄRÄ, EUROA
KORKMAN, PETTER ANDREAS	Tiedon julkistamisen kulttuuritehdas	Tiedon julkistamisen kulttuuritehdas on 2013 käynnistetty tietotuotannon ja taiteen rajapinnassa toimiva verkosto. Tiukun verkostojen kautta taiteilijat, kulttuurtyön osaajat, journalistit ja tutkijat voivat käynnistää yhteisiä hankkeita ja luoda uudenlaisia vuoropuhelun mahdollisuuksia. Vuoden 2014 hankkeissa tuotetaan muun muassa uudenlaista kirjaa, dokumenttielokuvaa, äänilevyä, musikaalia, kuunnelmaa ja etnografiseen tutkimukseen pohjaavaa teatteria.	5 500
KOTONEN, TOMMI ANTERO	Äärioikeistolaisen liikkeen synty kylmän sodan Suomessa	Tietokirjassa "Äärioikeistolaisen liikkeen synty Suomessa kylmän sodan aikana" käsitellään äärioikeistolaisen liikkeen kehitystä Suomessa toisen maailmansodan jälkeen. Keskeisen huomion kohteena teoksessa on 1960-luvun jälkeen tapahtunut kehitys, jolloin äärioikeistolainen liikehdintä kasvoi erityisesti kansainvälisten esikuvien innoittamana ja osin myös kv. yhteistyön avulla.	5 250
KUISMA, MARJO-RIITTA HANNELE TITTA	"Värien luontokirja lapsille"	Tietokirja työnimeltä "Värien luontokirja lapsille" tarkastelee Suomen luonnon eliölajeja ja luonnon-ilmioitä värien näkökulmasta. Teos esittelee myös värien symboliikkaa kansanperinteessä. Kirjassa vuorottelevat kaunokirjalliseen tyyliin kirjoitetut tarinat ja asiatyyliset tietoukteamat. Kirjan kuvittajana on Laila Nevakivi.	4 000
KULLSTRÖM, NIKLAS KRISTIAN	G. J. Ramstedtin maailma	Dokumenttiprojekti kielitieteilijä ja diplomaatti G. J. Ramstedtin vuosista Mongoliassa ja Japanissa.	1 750
KULTIMA, ANNAKAISA	Suomalaiset pelit silloin ja nyt	Suomalainen peliteollisuus on tuottanut vuosikymmenien aikana monimuotoista arkiviihdettä, mutta suomalaisten suunnittelemiin ja julkaisemiin peleihin liittyvä materiaali ja tieto ovat olleet hajallaan eri paikoissa. Tampereella Mediamuseo Rupriikissa 2012 järjestetty Suomalaiset pelit silloin ja nyt -näyttely kokosi yhteen suomalaista pelihistoriaa koko itsenäisen Suomen ajalta. Tekeillä oleva kirja dokumentoi niin näyttelyn syntyprosessia kuin lähes satavuotista suomalaista pelihistoriaakin.	1 000
KUPARINEN, SUSANNA	Eduskunta III –teatteria politiikasta	Eduskunta-teatteritrilogia käsittelee suomalaista parlamentarismia ja yhteiskunnan rakenteita niin, että ne tulevat kiinnostaviksi ja ymmärrettäviksi maallikollekin. Keskiössä ovat henkilöt ja vallankäyttäjät mutta heitä tarkempää on selittää yhteiskunnan rakenteet ja se, mitä tapahtuu julkisuuden ulottumattomissa. Eduskunta III on trilogian viimeinen osa ja edeltäjiensä synteesi. Onko demokratia kuollut vai ainoastaan kuopattu?	2 000

SAAJA	HANKE	HANKKEEN JULKINEN KUVAUUS	MÄÄRÄ, EUROA
KURVINEN, HEIDI	Aikansa tähti-toimittaja: Maija-Liisa Heinin ammatillinen elämäkerta	Nimimerkillä Ksantippa kirjoitetut pakinat ovat tuttuja useimmille toisen maailmansodan jälkeisinä vuosikymmeninä joukkoviestimiä kuluttaneille suomalaisille. Nimimerkin taustalla oli mittavan nuran tehnyt toimittaja Maija-Liisa Heini. Hänen ammatillisessa elämäkerrassaan kuvataan, minkälaista oli työskennellä naisena miesvaltaisessa ammatissa. Teos toimiikin tarkasteluikkunana paitsi toimittajan ammatiin myös toisen maailmansodan jälkeiseen suomalaiseen yhteiskuntaan.	10 000
LAAJASALO, TAINA	Pelkojen käsikirja lapsiperheille – miten toimia omien ja lapsen pelkojen kanssa	Lasten ja aikuisten pelot koskettavat kaikkia vanhempia. Kirjassa kuvataan millaisia lasten pelot nykytutkimusten mukaan ovat ja mistä ne johtuvat. Lisäksi annetaan vanhemmille välineitä lapsen tukemiseen ja liiallisen pelon ilmapiiriin voittamiseen. Kirja toimii vanhemmille myös vertaistuen kanavana siten, että haastateltujen vanhempien ja lasten kertomukset peloista ja niiden voittamisesta kulkevat kirjan punaisena lankana.	2 500
LAHDENPERÄ, JUULIA JOSEFIINA	Matematiikkaa popularisoiva materiaalipankki (työnimi)	Matematiikkaa popularisoiva materiaalipankki on Helsingin yliopiston LUMA-keskuksen alaisuudessa toimivan Summamutikka-keskuksen verkkosivuilla julkaistava tietotuote. Materiaalipankin tavoitteena on kannustaa ennen kaikkea lapsia ja nuoria matematiikan monipuoliseen maailmaan, itsenäiseen ajatteluun ja innostukseen, joka luo motivaatiota ja tutkivaa asennetta matematiikkaa kohtaan.	5 000
MYLLYNIEMI, SAMI TAPANI	Värin Veljeskunta	Sarjakuvaromaani Värin Veljeskunta on seikkailu värien maailmassa. Tarina tiikuu historiaa sekä kysymyksiä ja viljejä arvauksia värien olemuksesta osana havaintoa ja olemassaoloa. Sarjakuvamuoto mahdollistaa väri-ilmioiden havainnollistamisen osana tarinaa. Seikkailu ammentaa värien tutkimuksesta, joka on läpeensä monitieteistä ja -taiteista. Seikkailun myötä värien olemus valottuu mm. valon fysiikan, aineiden kemian, näköäistin, aivojen fysiologian ja ihmisen koko havaintojärjestelmän kannalta.	2 750
NIEMI, SEIJA ASTRID	Iso-Heikkilän lapset	Kirja kertoo lapsen ja nuoren näkökulmasta työläisperheen elämästä. Se kertoo paperiteollisuuden mullistavasta vaikutuksesta uinuvan maaseudun elämään 1870-luvulla, hiljalleen heräävästä työläisenä olemisen tietoisuudesta. Se kertoo lapsen ja nuoren näkökulmasta, mitä on olla työläinen, miten sen joukkovoima vähetellen sai suuria muutoksia aikaan valtakunnassa, miten muutokset vaikuttivat yksittäisten ihmisten ja perheiden elämään, miten jouduttiin törmäyskurssille yhteiskunnan kanssa: irrottauduttiin omaksi valtioksi ja syöksyttiin sisälissotaan, miten nuori valtio ja sen työläiset järjestäytyivät, miten ammattiliitot syntyivät ja levisivät, miten elämä sujui vuosikymmenien aikana tehdaspaikkakunnalla.	10 000

Tiedonjulkistamisen apurahat | taulukko 2

SAAJA	HANKE	HANKKEEN JULKINEN KUVAUUS	MÄÄRÄ, EUROA
NOUSIAINEN, REETTA ANNUKKA	Kielletyt aiheet. Kirja suomalaisesta itsesensuurista.	Kielletyt aiheet. Kirja suomalaisesta itsesensuurista.	10 000
OLIN, KARL-GUSTAV	Spionkriget	Fortsatt forskning och populärhistoriskt författarskap kring Finlands historia på 1920- och 1930-talet.	3 500
ONTTONEN, TUOMAS SAMUEL	Mercedes Bentso (työnimi)	Pitkä dokumenttilokuva Linda-Maria Roineesta aka Mercedes Bentsosta. Linda on Itä-Helsingistä kotoisin oleva kaksikymmentävuotias aloitteleva räp-artisti, jonka menneisyys Itä-keskuksen ja Malmin huumepiireissä, alistavissa parisuhteissa näkyy hänen rehellisissä sanoituksissaan. Huumeita ja elämää niiden ympärillä ei ollut helppoa jättää. Linda kamppailee edelleen paniikkikohtauksien ja ahdistuneisuushäiriönsä kanssa kyetäkseen levyttämään ensialbuminsa ja saavuttaakseen unelmansa, joka on auttanut hänet yli vaikkemmistakin hetkistä.	2 300
PARTANEN, RAULI ILMARI	Tietokirja: Ydinvoima - Keskustelu ja faktat	Ilmastonmuutos on ilmastotieteen mukaan riistäytymässä hallinnasta. Sen hillitsemiseksi tarvitsemme kaikki keinot, todennäköisesti myös ydinvoimaa. Ydinvoimasta käytyä julkista keskustelua ja uutisointia leimaavat tunteet, pelot, huhut ja skandaalihakuisuus. Ydinvoimasta tehdyn runsaan tiedeellisen tutkimuksen valossa se näyttytyy ratkaisevasti erilaiselta. Mikä on ydinvoiman potentiaali päästövähennyksiin? Ja miten vaarallista ja kallista se on verrattuna muihin energiantuotantotapoihin?	5 250
PARTTIMAA, MIKKO	Mercedes Bentso (työnimi)	Pitkä dokumenttilokuva Linda-Maria Roineesta aka Mercedes Bentsosta. Linda on Itä-Helsingistä kotoisin oleva kaksikymmentävuotias aloitteleva räp-artisti, jonka menneisyys Itä-keskuksen ja Malmin huumepiireissä, alistavissa parisuhteissa näkyy hänen rehellisissä sanoituksissaan. Mutta huumeita ja elämää niiden ympärillä ei ollut helppoa jättää. Linda kamppailee edelleen paniikkikohtauksien ja ahdistuneisuushäiriönsä kanssa kyetäkseen levyttämään ensialbuminsa ja saavuttaakseen unelmansa, joka on auttanut hänet yli vaikkemmistakin hetkistä.	2 300
PEUHU, RIINA-MAIJA	Vaatelatuopas	Selkeä ja tarvelähtöinen vaatteiden laatuopas, joka perustuu asiantuntijoiden haastatteluihin ja omaan tutkimustyöhön. Aiheena mm. miten tunnistaa jo kaupassa kangas, joka tulee pysymään käytössä ja pesuissa siistinä, miten arvostella vaateen istuvuutta ja kaavoitusta, minkälaiset vaateen detaljit kertovat huolellisesta työstä (napinlävet, tikkaukset). Kirja sisältää teknisiä lähikuvia kankaiden yksityiskohdista ja eri kulutusasteista. Valokuvilla pyritään esiintuomaan myös laadun estetiikkaa.	2 000

SAAJA	HANKE	HANKKEEN JULKINEN KUVAUUS	MÄÄRÄ, EUROA
PIETARINEN, KATI (KATRI) EMMI ARANKA	Maahanmuuttaja- keskittymät Suo- messa ja maailmalla (työnimi) -kirja	Maahanmuuttajakaupunginosia Suomessa ja maailmalla (työnimi) on journalistinen dokumentti-kirja, joka esittelee maahanmuuttajakaupunginosa pidettyjen alueiden arkea ainakin Suomessa, Ruotsissa, Ranskassa, Belgiassa, Saksassa ja Britanniaassa. Kirja perustuu taustatutkimusmatkoihin maahanmuuttajakaupunginosaan; asukkaiden, tutkijoiden, aktivistien, viranomaisten ja poliitikoiden haastatteluihin sekä tutkimuskirjallisuuteen.	3 500
RAJALA, PERTTI JOHANNES	Selkokieline tietokirja talvisodasta	"Talvisota selkosuomeksi " (työnimi) Selkokieline tietokirja talvisodasta.	3 500
ROPPONEN, VILLE, SAMULI	Tietokirja "Euraasian lähteillä"	Tietokirja, työnimeltään "Euraasian lähteillä", koostuu tietokirjallisista ja journalistista esseistä. Teoksessa kartoitetaan entisen Neuvostoliiton, erityisesti Kazakstanin, Georgian ja Ukrainaan kuuluvan Krimin niemimaan nykypäivää ja menneisyyttä. Teoksessa jäljitetään miten Neuvostoliitto oli euraasialainen valtio sekä maa joka totalitarismista huolimatta oli eräänlainen monikulttuurinen alue. Kirja valottaa myös Ukrainan, Georgian ja Kazakstanin nykytilaa, jota ovat leimanneet hidas ja kompasteleva demokratiakehitys, talousongelmat ja sosiaalisten ja kulttuuristen kysymysten monimutkaisuus nopeasti muuttuvassa, globalisoituvassa maailmassa.	10 000
SALMI, SILJA AULIKKI	"Pelkokäsikirja lapsille – miten toimia lapsen ja omien pelkojen kanssa"	Lasten ja aikuisten pelot koskettavat kaikkia vanhempia. Kirjassa kuvataan millaisia lasten pelot nykytutkimusten mukaan ovat ja mistä ne johtuvat. Lisäksi annetaan vanhemmille välineitä lapsen tukemiseen ja liiallisen pelon ilmapiiriin voittamiseen. Kirja toimii vanhemmille myös vertaistuen kanavana siten, että haastateltujen vanhempien ja lasten kertomukset peloista ja niiden voittamisesta kulkevat kirjan punaisena lankana. Teoksessa syvennyetään myös vanhempien omiin pelkoihin ja rohkaistaan vanhempia luopumaan turhasta peloista.	2 500
SALMINEN, MATTI JUHANI	Toisinajattelijoiden Suomi	Suomi täyttää vuonna 2017 täydet 100 vuotta. "Toisinajattelijoiden Suomi" kertoo niistä ihmisistä, jotka ovat kunakin itsenäisen Suomen ajanjaksonea uskaltaneet ajatella toisin kuin vallitseva mielipide-ilmasto olisi edellyttänyt.	3 500

Tiedonjulkistamisen apurahat | taulukko 2

SAAJA	HANKE	HANKKEEN JULKINEN KUVAUUS	MÄÄRÄ, EUROA
SALO, MIKKO	Factcheck.org ja theconversation.com tiedonjulkistamis-innovaatiot Suomeen!	Hankkeen tavoitteena on edistää faktapohjaista julkista keskustelua soveltamalla factcheck.org ja theconversation.com tiedonjulkistussinnovaatiot suomalaisen keskustelukulttuuriin. Apurahan turvin toteutetaan: 1.) faktabaari.fi/eu -sivuston faktantarkistusta Europarlamenttivaalien yhteydessä käytävän julkisen keskustelun osalta. 2.) Tieteessä tapahtuu lehden kanssa theconversation.com tyyppinen journalistisesti moderoitu asiantuntijakeskustelun pilottihanke. Lopuksi annetaan suositukset palvelujen soveltuvuudesta ja toteutuksesta. Oikea toteutus tarjoaa tiedeyhteisölle uudet tehokkaat kanavat avoimeen yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.	5 000
SARAMÄKI, RINNA AURORA	Vaatelaatuopas	Selkeä ja tarvelähtöine vaatteiden laatuopas, joka perustuu asiantuntijoiden haastatteluihin ja omaan tutkimustyöhön. Aiheena mm. miten tunnistaa jo kaupassa kangas, joka tulee pysymään käytössä ja pesuissa siistinä, miten arvostella vaatteen istuvuutta ja kaavoitusta, minkälaiset vaatteen detaljit kertovat huolellisesta työstä (napinlävet, tikkaukset). Kirja sisältää teknisiä lähikuvia kankaiden yksityiskohdista ja eri kulutusasteista. Valokuvilla pyritään esiintuomaan myös laadun estetiikkaa.	5 000
SOMERKOSKI, BRITA MARIANNE	Sähköä ilmassa, palomestari Karhu	Sähköä ilmassa, palomestari Karhu on varhaiskasvatuksen materiaali, joka liittyy sähköturvallisuuteen. Sähkölaitteiden käyttö kodeissa on lisääntynyt. Sähkön vaarat ovat vaikeasti ymmärrettäviä, sillä sähkö on näkymätöntä ja äänetöntä. Kirjassa palomestari Karhu kertoo omakohtaisista kokemuksistaan sähkön käytöstä lapsille. Samalla tutustutaan turvakilpiin ja paloturvallisuuteen.	2 000
SUNI, AINO-MARIA	Mercedes Bentso (työnimi)	Dokumenttielokuva Linda-Maria Roineesta aka Mercedes Bentsosta. Linda on Itä-Helsingistä kotoisin oleva kaksikymmentävuotias aloitteleva räppäritsi, jonka menneisyys Itä-keskuksen ja Malmin huumeepiireissä ja alistavissa parisuhteissa näkyvät hänen rehellisissä sanoituksissaan. Mutta huumeita ja elämää niiden ympärillä ei ollut helppoa jättää. Linda kamppailee edelleen paniikkikohtauksien ja ahdistuneisuushäiriönsä kanssa kyetäkseen tavoittamaan unelmansa. Tarina musiikin ja unelmien voimasta.	2 300
TAMMI, JARI JUHANI	Selkokielineen tietokirja talvisodasta	"Talvisota selkosuomeksi " (työnimi) Selkokielineen tietokirja talvisodasta.	3 500

SAAJA	HANKE	HANKKEEN JULKINEN KUVAUUS	MÄÄRÄ, EUROA
TAMMILEHTO, OLLI PEKKA	Jäiden lähtö, Yhteiskunnan olomuodon muutos	Yleisesti ajatellaan, että vallitsevien kehityssuatuksien jatkuessa päädytään ekologiseen katastrofiin. Kuitenkin tuhotrendejä jatketaan. Yhteiskunnat näyttävät ikään kuin olevan lukkiutuneet tietylle kehityspolulle. Kirja – työnimeltään "Jäiden lähtö, Yhteiskunnan olomuodon muutos" – tutkii historian ja yhteiskuntatieteiden valossa voivatko yhteiskunnat joissain olosuhteissa muuttaa ratkaisevasti toimintatapaansa ja siirtyä ikään kuin toiseen olo-muotoon.	10 000
TELKÄNRANTA, ANNA HELENA	Tietokirja Eläinten silmin: mitä tiede tietää eläinten älykkyydestä ja tunteista	"Eläinten silmin. Mitä tiede tietää eläinten älykkyydestä ja tunteista?" on alkuvuonna 2015 ilmestytvä tietokirja. Se tuo suomalaisten ulottuville uusinta tietoa siitä, mitä eläinten mielessä liikkuu. Kirjan tiedot perustuvat alan kansainväliseen huippututkimukseen, jota tekemässä on ollut myös suomalaisia tutkijoita. Kirjoittaja Helena Telkänranta on palkittu tiedetoimittaja ja tietokirjailija, joka toimii myös itse eläinten käyttäytymisen ja kognition tutkijana Helsingin yliopistossa.	5 250
TETRI, ANNA-KAROLIINA	Perinnelapaset, tieto- ja mallikirja suomalaisesta käsinekulttuurista	Perinnelapaset on tieto- ja mallikirja suomalaisesta käsinekulttuurista. Kirja kertoo lukijalleen yleistajuisesti ja tarinanomaisesti suomalaisen neulotun tai virkatun käsineen historiasta ja käsineiden teon merkityksestä kansankulttuurissamme. Kirja sisältää kansallisten museoiden kokoelmien ja arkistojen perusteella kootun perinteisten suomalaisten lapas- ja sormikasmallien malliston.	2 250
TIIRIKAINEN, KATI HELENA	Törkeen ujo! – Selviytymiskeinoja ja vertaistukea ujona elämiseen (työnimi)	Käytännönläheinen tietokirja tarjoaa uusia näkökulmia ujouteen ja selviytymiskeinoja ujoille elämän moniin tilanteisiin. Ujous ei ole häiriö tai sairaus, mutta sen aiheuttamat arjen hankaluudet voivat olla keskeinen tekijä monen nuoren aikuisen syrjäytymisessä. Käytännönläheinen opas tarjoaa erityisesti nuorille aikuisille vertaistukea ja kokoaa tietoa ja harjoitteita, joista moni liittyy ujuden hyväksymiseen.	5 250
TURUNEN, ARI TAPIO	Suvaitsevat kaupungit	"Suvaitsevat kaupungit" kertoo kymmenen menestystarinaa kaupungeista/kulttuureista, jotka kukoistivat niin taloudellisesti, tieteellisesti kuin taiteellisestikin suvaitsevaisuuden ansiosta. Jokaisessa luvussa esitellään yksi kulttuuri ja aikakausi, joka kukoisti suvaitsevaisuuden ansiosta. Näkökulma tarjotaan niin talouteen, tieteeseen kuin taiteeseen. Lukujen lopussa kerrotaan, miksi ko. kulttuurin "kultainen kausi" päättyi ja minkälaisen kulttuuriperinnön se jätti maailmaan.	3 000

Tiedonjulkistamisen apurahat | taulukko 2

SAAJA	HANKE	HANKKEEN JULKINEN KUVAUS	MÄÄRÄ, EUROA
URRILA, ANNA SOFIA	Lasten kuvatietokirja Matka unimaailmaan	Lapsille ja heidän vanhemmilleen suunnattu kuva- tietokirja välittää uusinta tieteellistä tietoa ihmis- ten ja eläinten unesta ja nukkumisen eri tavoista. Kirjassa käydään tarinankerronnan kautta läpi sekä ihmisen että erityisesti eri eläinlajien unen erityis- piirteitä sekä unen merkitystä.	1 750
USCHANOV, TOMMI PETTERI	Kulttuuripessimismin nousu 1965–2015	Länsimaisen kulttuurin omakuva on 50 vuodessa muuttunut merkittävästi. Optimistisesta, edisty- västä 1960-luvun maailmasta on tultu 2010-luvun maailmaan, joka tuntuu neuvottomalta ja voimat- tomalta. Kirjassani pohdin eri elämänalueilta otet- tujen esimerkkien valossa, miten muutos on tark- kaan ottaen tapahtunut. Mitä on niiden syy-seu- raussuhteiden alkupäässä, joiden loppupäässä on nykyinen synkkä kulttuuri-ilmapiiiri? Ja missä mää- rin pessimismiin vaipuminen on faktojen valossa ollut oikeutettua?	3 500
WICKSTRÖM, MATS GUNNAR	Finsk migration och svensk mångkultu- ralism	"Låt invandrarna behålla sin kultur". Den finska invandringen till Sverige och mångkulturalismens genombrott. Den omfattande finska invandringen till Sverige är ett efterkrigstidens mest betydelse- fulla fenomen i både Finlands och Sveriges historia. Det var den finska invandringen som lade grunden till svensk mångkulturalism.	10 000
WIGREN, HENNA-KAISA MARGARETA	Lasten kuvatietokirja Matka unimaailmaan	Lapsille ja heidän vanhemmilleen suunnattu kuva- tietokirja välittää uusinta tieteellistä tietoa ihmis- ten ja eläinten unesta ja nukkumisen eri tavoista. Kirjassa käydään tarinankerronnan kautta läpi sekä ihmisen että erityisesti eri eläinlajien unen erityis- piirteitä sekä unen merkitystä.	1 750
VÄLITALO, ANU HELINÄ	Värin Veljeskunta	Sarjakuvaromaani Värin Veljeskunta on seikkailu värien maailmassa. Tarina tihkuu historiaa sekä kysymyksiä ja villejä arvauksia värien olemuk- sesta osana havaintoa ja olemassaoloa. Sarjaku- vamuoto mahdollistaa väri-ilmiöiden havainnollis- tamisen osana tarinaa. Seikkailu ammentaa värin tutkimuksesta, joka on läpeensä monitieteistä ja -taiteista. Seikkailun myötä värin olemus valot- tuu mm. valon fysiikan, aineiden kemian, näköais- tin, aivojen fysiologian ja ihmisen koko havaintojär- jestelmän kannalta.	2 750
ZITTING, KIRSI-MARJA	Lasten kuvatietokirja Matka unimaailmaan	Lapsille ja heidän vanhemmilleen suunnattu kuva- tietokirja välittää uusinta tieteellistä tietoa ihmis- ten ja eläinten unesta ja nukkumisen eri tavoista. Kirjassa käydään tarinankerronnan kautta läpi sekä ihmisen että erityisesti eri eläinlajien unen erityis- piirteitä sekä unen merkitystä.	1 750

Tiedonjulkistamisen apurahat | taulukko 3

TILASTOTIETOA TIEDONJULKISTAMISEN APURAHAMYÖNNÖISTÄ 2007 – 2014

	MYÖNTÖJÄ YHTEENSÄ (HAKIJOITA YHTEENSÄ ⁽¹⁾)	JAETTU MÄÄRÄRAHA YHTEENSÄ, EUROA	SAAJAN ILMOITTAMA KÄYTTÖTARKOITUS (JULKAISUVÄLINE). HAKEMUKSESSA ON VOITU ILMOITTAA MONTA ERI JULKAISUVÄLINETTÄ.								
			tietokirja	sanoma- lehti	aikakaus- lehti	radio	tv	elokuva ym.	cd	internet	muu
2007	43 (224)	148 000	38	3	4	0	1	1	1	4	3
2008	37 (176)	148 000	37	2	1	3	3	1	0	4	1
2009	46 (178)	165 000	39	2	7	8	2	1	1	23	5
2010	42 (145)	165 000	51	1	1	1	9	3	0	7	9
2011	51 (135)	165 000	54	0	0	1	1	3	1	6	5
2012	48 (144)	165 000	37	1	2	5	1	3	2	0	3
2013	67 (190)	270 000	57	3	2	0	5	7	1	12	6
2014	66 (329)	290 000	50	2	1	2	8	12	2	14	0

	MYÖNNÖISTÄ 6KK TYÖSKENTELY- APURAHOJA	LÄPIMENO- PROSENTTI HAKIJA- MÄÄRÄN SUHTEEN	LÄPIMENO- PROSENTTI RAHAMÄÄRÄN SUHTEEN ⁽²⁾
2007	3	19	12
2008	6	21	17
2009	5	26	17
2010	2	29	24
2011	2	38	24
2012	4	33	21
2013	10	35	21
2014	12	20	14

(1) Mikäli kyseessä on työryhmän toteuttama hanke, kaikki jäsenet ovat erillisiä hakijoita.
(2) Vuosina 2007 – 2011 läpimenoprosentti on pienempi, sillä haetun rahoituksen kokonaismäärä on suurempi kuin ilmoitettu (tietokannan rakenteellinen ominaisuus).

Tiede kuuluu kaikille.
Opetus- ja kulttuuriministeriön
nimittämä Tiedonjulkistamisen
neuvottelukunta seuraa tieteen,
taiteen ja tekniikan eri alojen
saavutuksia sekä kansallisen ja
kansainvälisen tiedon kehitystä.

